

■ ЕКОНОМІКА ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ
ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

УДК 339.13:664.1 (477)

ОСОБЛИВОСТІ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
РИНКУ ЦУКРУ В УКРАЇНІ ©

Л.М. БОНДАРЕНКО,
кандидат економічних наук,
начальник відділу документального,
господарського та організаційного
забезпечення
Головного управління Держземагентства
у Вінницькій області
(м. Вінниця)

В статті розглядається ринок цукру як один з найважливіших сегментів агропродовольчого ринку України і який являє собою складну економічну систему взаємодії господарюючих суб'єктів в сферах виробництва, розподілу, обміну та споживання продукції бурякоцукрового підкомплексу АПК. Вказано основні фактори, що визначають ситуацію на ринку цукру, показано можливості виробництва цукру із цукрової тростини і цукрових буряків. Наведено сучасну структуру цукрового ринку, яка склалася в ході процесів приватизації, роздержавлення власності, лібералізації цін і торгівлі. Проведено рейтинг виробників цукру і представлено структуру виробництва цукру регіонами України. Здійснено аналіз виробництва і споживання цукру на душу населення.

Ключові слова: ринок цукру, структура, буряківництво, цукрова тростина, регіони, споживання продукції, фтори, підкомплекси, виробництво, агропромисловий комплекс.

Рис. 2. Табл. 2. Літ. 11.

Постановка проблеми. Найважливішою проблемою сучасного суспільства є забезпечення населення продуктами харчування в кількості, асортименті і якості, що гарантують підвищення його життєвого рівня та збереження здоров'я. Рішення даної проблеми можливе лише при ефективному функціонуванні продовольчого ринку, динамічному розвитку агропромислового комплексу країни, включаючи і цукробурякове виробництво.

Необхідність вдосконалення функціонування вітчизняного ринку цукру, а також недостатня вивченість його окремих теоретичних і прикладних аспектів в умовах збільшення продовольчої залежності країни по цукру послужили підставою для вибору теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний вклад у дослідження теоретичних і практичних питань, пов'язаних із розвитком ринку цукру в період формування ринкової економіки в аграрному секторі присвятили свої дослідження: В. Бондар [2], А. Вороніна [3], О. Зигрій [4], Г. Калетнік [12], С. Кузьменко [5], В.Мессель-Веселяк [6], Р. Мудрак [7], С. Стасіневич [7-11] та багато інших

© Л.М. БОНДАРЕНКО, 2016

вітчизняних та зарубіжних вчених. Отримані результати залишають шлях для подальших досліджень у сфері визначення заходів покращення та обґрунтування перспективних напрямів ефективного розвитку ринку цукру.

Формулювання цілей статті. Метою даного дослідження є вивчення сучасного стану та перспектив розвитку ринку цукру в Україні та дослідження проблем ефективного функціонування ринку цукру на основі системного підходу, що в кінцевому підсумку, при їх вирішенні сприятиме забезпеченню конкурентоспроможності галузей в єдиному відтворювальному процесі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ринок - це важлива і визначальна ланка між виробником і споживачем. Понятійна термінологія і фізичний стан змінюються з еволюцією суспільних виробничих відносин, економічних систем, розробкою багатьох економічних теорій, в тому числі і теорій ринкової економіки.

Так як ринок є досить складним утворенням, він класифікується за об'єктами, економічним призначенням, сферою використання, ступенем конкуренції, територіальним положенням та ін. А аналіз структури ринку дає можливість вивчити його видову категорію, до якої належить агропродовольчий ринок. Він займає особливе місце в галузевій структурі ринку, що обумовлює його роль в задоволенні потреб споживачів агропродовольчих товарів і забезпеченні продовольчої безпеки країни. Багатьма дослідниками сутність агропродовольчого ринку трактується по-різному, це обумовлено і відмінністю підходів до його аналізу, і специфікою різних відмінних характеристик агропродовольчого ринку. Видовий склад зв'язку та елементів між суб'єктами формує структуру агропродовольчого ринку, частиною якого є ринок цукру.

Ринок цукру – один з найважливіших сегментів агропродовольчого ринку України. Він являє собою складну економічну систему взаємодії господарюючих суб'єктів в сферах виробництва, розподілу, обміну та споживання продукції бурякоцукрового підкомплексу АПК. Функціонування ринку цукру обумовлено як загальними ринковими закономірностями, так і специфічними для даного ринку факторами.

У системі ринків, які обслуговують АПК, ринок цукру взаємодіє з ринком матеріально-технічних ресурсів у плані закупівлі для цукрового підкомплексу технологічного обладнання, пально-мастильних матеріалів, органічних та мінеральних добрив, засобів захисту рослин і ґрунтів, а також із ресурсними ринками: праці, фінансів, засобів виробництва, інвестиційного та ринку землі.

Ринок цукру формує кілька груп (типів) споживачів, які створюють відповідні сегменти ринку із своїми обсягами і структурою: індивідуальні споживачі – населення, що закупають цукор для власних потреб, ділові підприємства для використання цукру у виробничому процесі як допоміжний технологічний компонент чи консервант при виготовленні напоїв або цукристих продуктів; державні організації, які закупають цукор для постачання лікувальним та дитячим закладам, військовим частинам та іншим державним організаціям, експортні ресурси.

Держава застосовує систему економічних механізмів державного регулювання ринку цукру. Ці механізми включають насамперед квотування виробництва і реалізації цукру, гарантування цін на нього, регулювання зборів на ввезення цукру, податкову та митну політику тощо.

Як за ємністю, так і за кількістю учасників ринок цукру - це один з найбільших сегментів продовольчого ринку України. Сучасна структура цукрового ринку склалася в ході процесів приватизації, роздержавлення власності, лібералізації цін і торгівлі (рис. 1).

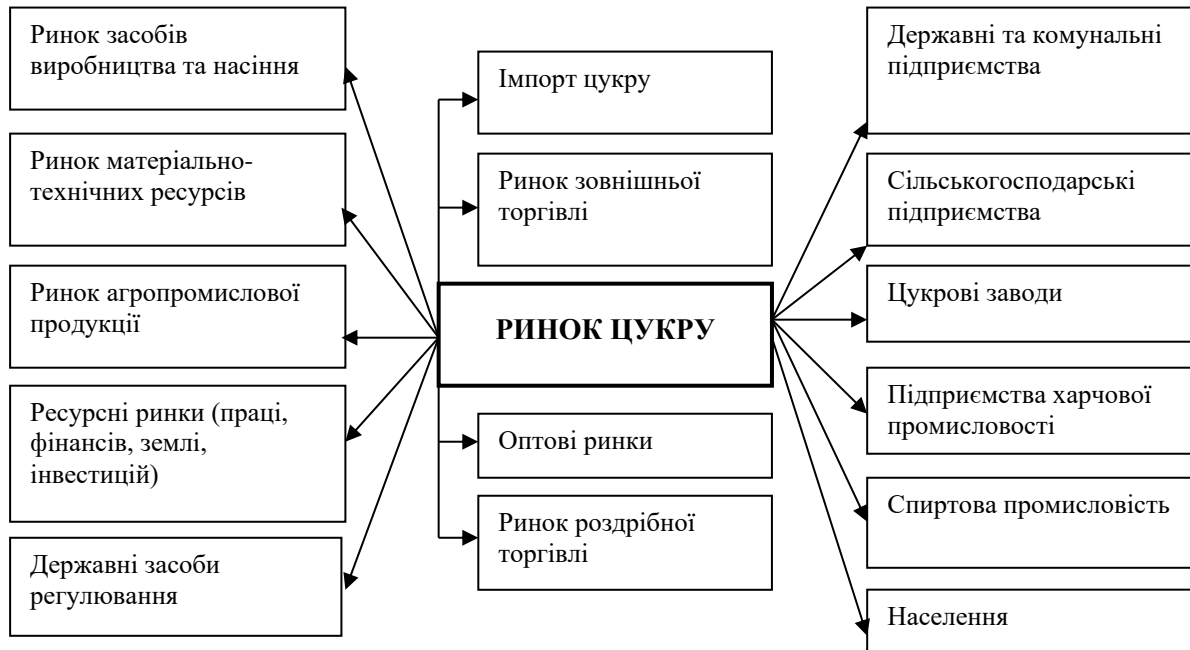

Рис.1. Структура цукрового ринку України

Основними споживачами цукру в Україні виступають населення та виробники кондитерських виробів (їх питома вага становить понад 70%), виробники лікеро-горілчаної продукції та молочних консервів (5% по кожному), виноробні підприємства і виробники хлібобулочних виробів, виробники пива (3,5% по кожному), виробники безалкогольної продукції та соусів і майонезу (2,3% по кожному), виробники соків (2,2%), виробники кисломолочної продукції та морозива (1,9%) та інші (менше 1%).

Ринок цукру (як і будь-який інший продовольчий ринок) ефективно функціонує лише тоді, коли економічні інтереси сільськогосподарських, агросервісних, переробних і торгових структур співпадають. Незважаючи на те, що кожен з партнерів прагне досягти максимальних кінцевих результатів при мінімальних витратах, саме на договірній основі досягається збалансованість попиту і пропозиції на ринку цукру.

Основними факторами, що визначають ситуацію на ринку цукру, є:

- виробництво цукру з власної сировини,
- обсяги закупівель цукру-сирцю і продажу виготовленого з нього продукту на внутрішньому та зовнішньому ринках,
- виробництво замінників цукру,
- заходи державного регулювання,
- експортно-імпортна політика держави,
- рівень цін на цей продукт на внутрішньому ринку,
- рівень цін на світовому ринку,

- обмеженість платоспроможного попиту,
- нестабільність курсу гривні та інші.

Для українського ринку цукру характерні наступні проблеми:

- низький рівень конкурентоспроможності вітчизняного цукру;
- недосконалість законодавчої бази в сфері регулювання ринку цукру;
- обмеженість попиту фізіологічною нормою споживання цукру (38 кг);
- відсутність стабільних зовнішніх ринків збуту;
- зростання обсягів імпорту.

Головна особливість цукрового бізнесу - сезонність: за три місяці проводиться річний запас цукру, що часто призводить до осіннього зниження цін. У цей період пропозиція дуже велика, так як не кожен завод може дозволити собі працювати "на склад" і потребує продажу частини цукру за будь-якими цінами, щоб мати можливість покрити поточні витрати.

Суттєвою особливістю ринку цукру є високий рівень товарності сировини, що обумовлено використанням його переважно в виробництві. Основними постачальниками фабричного цукрового буряку є сільськогосподарські підприємства, в той час як фермерські вирощують її переважно на корм худобі.

Відмінними рисами ринку цукру є :

- цукор - основне джерело калорій в раціоні харчування населення,
- відсутня індустрія цукрозамінників,
- спостерігається високий рівень споживання цукру населенням.

Виробництво цукру в Україні збільшується, що було спровоковано двома факторами: політичним і економічним.

Політичний - це боротьба чиновників з дефіцитом кризових продуктів шляхом збільшення посівів. Торкнулося це не тільки цукрових буряків, а й інший "кризової" культури - гречки, сіяти яку "настійно рекомендували" обласні та районні адміністрації.

Економічним фактором стало те, що після кризових років, коли ціна на цукор зросла в три рази, його виробництво змогло подолати рівень збитковості. Саме збитковість виробництва цукру привела раніше до колосального скорочення посівних площ під цукровим буряком, що спровокувало дефіцит солодкого продукту в країні, а цінова ситуація в світі лише поглибила кризу. І проблема полягала не в тому, що цукру вироблялося з надлишком, а в тому, що він залишався в країні і тиснув на внутрішні ціни, завдаючи шкоди виробникам.

На сьогодні виробництво цукру в світі здійснюється з двох основних сировинних ресурсів: близько 80 % – із цукрової тростини, відповідно, 20 % – із цукрових буряків. Згідно з даними Міжнародної організації з цукру, нині цукор випускають понад 100 країн. Найбільшим виробником цукру в світі є Бразилія, яка виробляє майже 40 млн т цукру, другу позицію у світовому виробництві цукру займає Індія. Україна має 2% загальносвітового виробництва цукру.

Зростання споживання цього продукту на душу населення спостерігається, насамперед, у країнах, що розвиваються, а в розвинутих має місце протилежна тенденція. Так, в США в 1974 р на душу населення припадало в середньому понад 50 кг цукру, а в 1994 р - менше 30 кг, що стало наслідком пропаганди науково - обґрунтованої системи харчування. Збільшується і споживання замінників цукру, які

витісняють з ринку натуральну сировину. Однак в найближчі роки споживання цукру в світі все ж буде зростати на 1,2% щорічно. Цьому посприє політика урядів щодо підтримки національних виробників солодкого піску.

Загальний стан світового ринку цукру відстежується моніторингом фізичного та біржового ринків, у другому випадку – біржових торгів на провідних "цукрових" біржах світу: Нью-Йоркській товарній біржі та Лондонській товарній біржі в розрізі основних видів цукру: відповідно, цукру-сирцю і цукру білого. Оцінка кон'юнктури ринку цукру-сирцю із тростини відстежується на базі умов поставок FOB-порти Бразилії і CIF- Чорне море, білого цукру – FOB–порти Бразилії, а також FOB-Тайланд (цукор категорії ICUMSA-45 – відповідає найвищому стандарту якості за оцінкою International Commission For Uniform Methods Of Sugar Analysis (міжнародного регуляторного органу, який проводить аналіз продукту і встановлює норми світового значення).

Ціни на цукор характеризуються великою нестабільністю, що підсилюється, спекуляціями на біржах - Лондонській, Нью-Йоркської і Паризької. Продовольча і сільськогосподарська організація Об'єднаних націй (ФАО) відмітила зниження цін на цукор в січні 2014 р. на 5,6 %. Разом з тим початок 2014 р. загалом характеризується трендом підвищення цін на цукор.

Аграріям України в 2014 р вдалося досягти значного збільшення врожайності цукрових буряків. Вона стала найбільшою, мабуть, за останні 20 років, - це 470 ц / га. Виробництво цукру склало майже 7 т / га, вихід цукру понад 14%. Тобто ми досягли європейських і світових показників.

На цукрові заводи надійшло для переробки 15,7 млн т цукрових буряків із середньою цукристістю 17,05%, з яких перероблено 14,8 млн т цукросировини та вироблено на 48 цукрових 2,1 млн т цукру (табл.1).

Таблиця 1

Виробництво цукру в Україні 2011-2014 роках

Показники	Роки				+/- 2014р. до 2011р.
	2011	2012	2013	2014	
Виробництво цукру, тис т	2586	2143	1262	2053	-533
Виробництво цукрового буряка, тис т	18740	18439	10789	15734	-3006
Посівна площа, тис га	532	458	280	331	-201
Урожайність, ц/га	363	411	399	477	114
Споживання цукру в Україні, тис т	1778	1726	1645	1550	-228

Крім того, треба зазначити, що порівняно з 2011 роком виробництво цукрового буряка знизилось на 3006 тис т., що пов'язано із скороченням посівних площ на 201 тис га. Також треба відмітити, що останні роки спостерігається низхідна тенденція до споживання "солодкого продукту" в країні.

Велика частина буряка - 5,8 млн т були закуплені у виробників сільськогосподарських підприємств і організацій за ціною 466,5 грн/ т, що на 17,9% дорожче, ніж роком раніше.

У 2014 р помітно зросла частка буряків, що надійшли на переробні підприємства на давальницьких умовах - до 4,8 млн т, що на 82,9% більше, ніж у 2013 р.

За підсумками 2014 року працювало 48 заводів та безперечним лідером за обсягами виробництва став агропромхолдинг «Астарта» з показником в 466,4 тис т. Другий у списку - «Радехівський цукор» з об'ємом виробництва 278,3 тис т, третій - «Укрпромінвест-Агро» з показником 220,3 тис т. В цілому трійка лідерів справила 965 тис т цукру або 47% від загального обсягу по Україні. Рейтинг виробників цукру за даними 2014 року наведений в таблиці 2.

Таблиця 2

Рейтинг виробників цукру за даними 2014 року

Назва цукровиробника	Вироблено цукру, тис т	Частка в всеукраїнському виробництві, %
Астарта - Київ	4666,4	22,7
Радехівський цукор	278,3	13,5
Агропромінвест	220,3	10,7
Т-цукор	173,4	8,4
Світанок	104,1	5,1
Панда	72,2	3,5
Теофіпольський цукровий завод	71,5	3,5
Галс Агро	56,2	2,7
Гнідавський цукровий завод	55,8	2,7
Староконстантинівцукор	49,1	2,4
інші	505,3	24,8
Всього по Україні	2053	100

У 2014 році в рейтингу цукровиробників відбулися істотні зміни в зв'язку з модернізацією в галузі, економічною ситуацією в країні, а також появою нових гравців на ринку.

Що стосується регіонів України, то найбільше вироблено цукру у Вінницькій області – 430 тис т, Хмельницькій- 281 тис т, Тернопільській – 271 тис т та Полтавській – 257 тис т (рис.2).

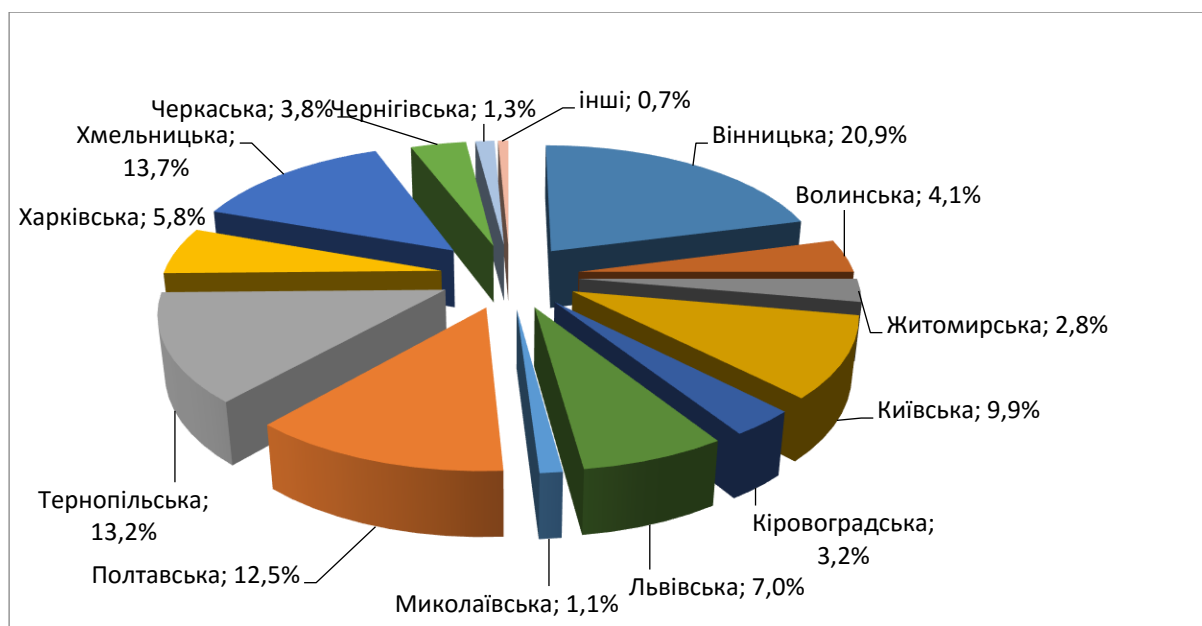

Рис. 2. Структура виробництва цукру регіонами України

Девальвація національної валюти знизилась вартість українського цукру в доларовому еквіваленті і він стає більш привабливим на міжнародному ринку. Більше того, український буряковий цукор є конкурентним як за ціною, так і за якістю. Така популярна в усьому світі цукрова тростина, що займає 80% світового ринку цукру вже майже зрівнялась в ціні з цукровим буряком. Відтак, на сьогоднішній день Україна має 440 \$/т за тростинний цукор-сирець (потребує рафінування) на Нью-Йоркській торговій біржі і 500 \$/т (з урахуванням ПДВ) за український буряковий цукор. Тобто, Україна може вільно конкурувати на ринках азійських та африканських країн, що є великими виробниками і споживачами тростинного цукру, але цей ринок для українського виробника допоки майже недосліджений.

Ринок ЄС - один з найбільш цікавих напрямків для українських виробників - масштабний як за обсягом, так і за потенціалом росту із вигідною логістикою. Проте, виділені нам квоти є досить низькими — лише 20 тис тонн. Примітно, але українські виробники закривають цю квоту в перші два місяці від початку поставок. Слід зазначити, що Україна в 2014 році не використала квоту на імпорт тростинного цукру-сирцю. Згідно з ним, загальний обсяг квоти на ввезення в країну тростинного цукру-сирцю складає 267,8 тис т, в тому числі з Парагваю – 260 т, з інших країн-членів СОТ - 267,54 тис. т. Це пов'язано з тим, що в країні є практично дворічний запас бурякового цукру власного виробництва, а відпускні ціни на нього нижче собівартості. Асоціація "Укрцукор" неодноразово зверталась з проханням збільшити квоти на поставки цукру в ЄС в 15 разів, але ніяких змін не відбулося.

Не лише на Європу покладають сподівання вітчизняні виробники. Серед пріоритетних напрямків залишаються: Грузія, Ізраїль, Азербайджан та країни Азії. Враховуючи світовий дефіцит цукру та вигідне географічне положення, український цукор є привабливим для країн Азії, Європи та СНД. А низька ціна, досить великий об'єм перехідних залишків та прогноз значного виробництва, стимулюють українських виробників активно нарощувати експортні поставки. Тому, якщо в світі і надалі буде зберігатись висхідна цінова динаміка, Україна має можливість активно нарощувати потужності, адже потенціал для цього є.

Висновки. Таким чином, ринок цукру в Україні знаходиться на стадії формування і має наступні особливі риси в порівнянні з розвиненими ринками країн Заходу:

- через недостатнє споживання фруктів, м'яса, риби та інших цінних харчових продуктів цукор поряд з картоплею і тваринним маслом традиційно є основним джерелом калорій в раціоні харчування населення,
- відсутня індустрія цукрозамінників, перш за все - високофруктозних кукурудзяних сиропів і низькокалорійних підсолоджувачів,
- на низькому рівні знаходиться споживання меду - цінного підсолоджуючого природного продукту,
- спостерігається високий рівень споживання цукру домашніми господарствами.

До основних проблем розвитку ринку цукру можна віднести: низький рівень конкурентоспроможності вітчизняного цукру; недосконалість законодавчої бази в сфері регулювання ринку цукру; відсутність стабільних зовнішніх ринків збуту та зростання обсягів імпорту.

Отже, зазначені вище тенденції впливають на напрямки функціонування і розвитку ринку цукру України.

Список використаних джерел

1. Аналіз виробництва, імпорту сирца білого, сахара-сирца, сахарного сиропу, мелассы, кондитерських изделий в Україні [Електронний ресурс] // «Агро+сахар Monthly».- Режим доступу: [http:// client@agroperspectiva.com](http://client@agroperspectiva.com).
2. Бондар В.С. Тенденції цін світового ринку цукру і їх вплив на внутрішній ринок України / В.С. Бондар, С.Ю. Андрищенко// Цукрові буряки. – 2010.- № 2 (74). – С. 23-25.
3. Воронін А.В. Ефективність виробництва цукрових буряків та цукру в Україні /А.В. Воронін// Сталий розвиток економіки. – 2013. - № 3. – С.51-55.
4. Зигрій О. В. Формування економічних відносин в інтегрованому бурякоцукровому : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 „ Економіка і управління підприємствами ” / О.В. Зигрій. - Тернопіль. – 2009. - 20 с.
5. Кузьменко С.В. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку цукру в Україні/ Кузьменко С.В. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/7.1/166.pdf>
6. Месель-Веселяк В.Я. Організаційно-економічне удосконалення роботи цукробурякового під комплексу України / В.Я. Месель-Веселяк, М.М. Ярчук// Економіка АПК. – 2013. - №2. – С. 3-8.
7. Мудрак Р.П. Фактори ціноутворення ринку цукру в контексті забезпечення продовольчої безпеки / Р.П. Мудрак [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.pdaa.edu.ua/ sites/default/files/nppdaa/2011/02/160.pdf](http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/02/160.pdf).
8. Офіційний сайт асоціації цукровиків України «Укрцукор». Режим доступу: <http://sugarua.com>.
9. Стасіневич С.А. Аналітичний огляд ринку цукру, цінова ситуація на початку 2014 р./ С.А. Стасіневич // Цукор України – 2014. – № 2. – С.14-17.
10. Стасіневич С.А. Підвищення ефективності виробництва цукрових буряків в Україні [Текст] / С.А. Стасіневич, О.Ю. Грищенко // Економіка АПК. – 2008. - № 5. - С. 103-107.
11. Стасіневич С. А. Управління ціновими ризиками на біржовому ринку цукру [Текст] / С.А. Стасіневич // Економіка АПК. – 2014. - № 4. - С. 32-37.
12. Калетнік Г.М. Виробництво біоетанолу з цукрових буряків – один із головних чинників стабілізації галузі / Г. М. Калетнік, Н.В. Пришляк // Економіка АПК. – 2013. – № 3 – С. 65-67.

Список джерел у транслітерації / References

1. Analiz proizvodstva, importa syrca belogo, sahara-syrca, saharnogo siropa, melassy, konditerskih izdelij v Ukraine [Elektronnij resurs] // «Agro+sahar Monthly».- Rezhim dostupu: [http:// client@agroperspectiva.com](http://client@agroperspectiva.com).
2. Bondar V.S. Tendentsiyi tsin svitovoho rynku tsukru i yikh vplyv na vnutrishniy rynek Ukrayiny / V.S. Bondar, S.Yu. Andryushchenko// Tsukrovi buryaky. – 2010.- # 2 (74). – S. 23-25.
3. Voronin A.V. Efektyvnist' vyrobnytstva tsukrovyykh buryakiv ta tsukru v Ukrayini /A.V. Voronin// Stalyy rozvytok ekonomiky. – 2013. - # 3. – S.51-55.

4. Zyhriy O.V. Formuvannya ekonomichnykh vidnosyn v intehrovanomu buryakotsukrovomu : avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ekon. nauk : spets. 08.00.04 „Ekonomika i upravlinnya pidpryyestvamy” / O.V. Zyhriy. — Ternopil'. — 2009. - 20 s
5. Kuz'menko S.V. Suchasnyy stan ta perspektyvy rozvytku rynku tsukru v Ukrayini/ Kuz'menko S.V. [Elektronnyy resurs] - Rezhym dostupu: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/7.1/166.pdf>
6. Mesel'-Veselyak V.Ya. Orhanizatsiyno-ekonomichne udoskonalennya roboty tsukroburyakovooho pid kompleksu Ukrayiny /V.Ya. Mesel'-Veselyak, M.M. Yarchuk// Ekonomika APK. – 2013. - #2. – S. 3-8.
7. Mudrak R.P. Faktory tsinoutvorennya rynku tsukru v konteksti zabezpechennya prodovol'choyi bezpeky /R.P. Mudrak [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/02/160.pdf>.
8. Ofitsiynyy sayt asotsiatsiyi tsukrovykiv Ukrayiny «Ukrtsukor». Rezhym dostupu: <http://sugarua.com>.
9. Stasinevych S. A. Analitychnyy ohlyad rynku tsukru, tsinova sytuatsiya na pochatku 2014 r./ S.A.Stasinevych // Tsukor Ukrayiny – 2014. – # 2. – S.14-17.
10. Stasinevych S. A Pidvyshchennya efektyvnosti vyrobnytstva tsukrovykh buryakiv v Ukrayini [Tekst] / S.A. Stasinevych, O.Yu. Hryshchenko // Ekonomika APK. – 2008. - # 5. - S. 103-107.
11. Stasinevych S. A Upravlinnya tsinovymy ryzykamy na birzhovomu rynku tsukru [Tekst] / S. A. Stasinevych // Ekonomika APK. – 2014. - # 4. - S. 32-37.
12. Kaletnik H.M. Vyrobnytstvo bioetanolu z tsukrovykh buriakiv – odyz iz holovnykh chynnykiv stabilizatsii haluzi / H. M. Kaletnik, N.V. Pryshliak // Ekonomika APK. – 2013. – № 3. – S. 65-67.

ANNOTATION

FEATURES AND PROSPECTS OF THE SUGAR MARKET IN UKRAINE

BONDARENKO Lyudmila,
Candidate of Economic Sciences,
Head of the Department of documentary,
commercial and organizational support of the Main
Department of State Land Agency in Vinnytsia region
(Vinnytsia)

The sugar market as one of the most important segments of the agri-food market of Ukraine and which is a complex economic system of interaction between business entities in the areas of production, distribution, exchange and consumption of sugar beet subcomplex of agro-industrial complex is considered in the article. The factors determining the situation on the sugar market are defined, the possibilities of sugar production from sugar cane and sugar beets are shown. Modern structure of the sugar market which occurred during the process of privatization, denationalization, liberalization of prices and trade is given. Rating of sugar producers is conducted and sugar production structure by regions of Ukraine is represented. The analysis of the production and consumption of sugar per capita is done.

Keywords: sugar market, structure, sugar beet, sugar cane, regions, consumer products, fluorine, sub, manufacturing, agriculture.

Fig. 2. Tabl. 2. Lit. 11.

АННОТАЦИЯ ОСОБЕННОСТИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ РЫНКА САХАРА В УКРАИНЕ

БОНДАРЕНКО Людмила Михайловна,
кандидат экономических наук,
начальник отдела документального,
хозяйственного и организационного обеспечения
Главного управления Госземагентства в Винницкой области
(г. Винница)

В статье рассматривается рынок сахара как один из важнейших сегментов агропродовольственного рынка Украины и который представляет собой сложную экономическую систему взаимодействия хозяйствующих субъектов в сферах производства, распределения, обмена и потребления продукции свеклосахарного подкомплекса АПК. Указаны основные факторы, определяющие ситуацию на рынке сахара, показаны возможности производства сахара из сахарного тростника и сахарной свеклы. Приведена современная структура сахарного рынка, сложившаяся в ходе процессов приватизации, разгосударствления собственности, либерализации цен и торговли. Проведен рейтинг производителей сахара и представлена структура производства сахара регионами Украины. Осуществлен анализ производства и потребления сахара на душу населения.

Ключевые слова: рынок сахара, структура, свекловодство, сахарный тростник, регионы, потребление продукции, фтор, подкомплексы, производство, агропромышленный комплекс.

Рис. 2. Табл. 2. Лит. 11.

Інформація про автора

БОНДАРЕНКО Людмила Михайлівна – кандидат економічних наук, начальник відділу документального, господарського та організаційного забезпечення Головного управління Держземагентства у Вінницькій області (23100, с. Бохоники, пров. Інтелігентний 51, e-mail: bondarenkovm@rambler.ru)

BONDARENKO Lyudmila – Candidate of Economic Sciences, Head of the Department of documentary, commercial and organizational support of the Main

Department of State Land Agency in Vinnytsia region (23100, village of Bohonyky, Intelligenty str. 51, e-mail: bondarenkovm@rambler.ru)

БОНДАРЕНКО Людмила Михайловна – кандидат экономических наук, начальник отдела документального, хозяйственного и организационного обеспечения Главного управления Госземагентства в Винницкой области (23100, с. Бохоники, пер. Интеллигентный 51, e-mail: bondarenkovm@rambler.ru)

